

Woord vooraf

Er gaat geen dag voorbij of de media spreken over werk, crisis en economisch pessimisme. Ik zal de laatste zijn om te ontkennen dat talloze mensen met problemen te kampen hebben. Maar door te berusten, zal er geen relance komen. Die relance zal komen als mensen weer vol ambitie willen en durven ondernemen. Ze zal ook komen als we respect tonen voor mensen die durven te ondernemen. Zoals u weet, is dat respect mijn credo sinds meer dan tien jaar. En hoewel al veel projecten konden worden gerealiseerd, weet ik dat er nog een weg af te leggen is. Mijn hoofddoel is altijd geweest om zelfstandigen genoeg zekerheid te geven, zodat ze geruster risico's durven te nemen. Mensen met lef hebben we broodnodig, want ze staan garant voor jobs. Vandaag zorgen KMO's voor vier keer meer jobs dan grote ondernemingen.

De overdracht van ondernemingen is één van deze middelen om jobs te creëren, zijn lot in handen te nemen en baas te worden van een KMO. Daarin huist een belangrijke kweekvijver, een potentieel dat kandidaat ondernemers niet mogen verwaarlozen. Vandaag is in België 40% van de ondernemers ouder dan 50 jaar, wat overeenkomt met iets minder dan 320.000 ondernemingen die tegen 2020 overgedragen zouden kunnen worden. Op Europees niveau ging de Europese Commissie ervan uit dat de overdracht van ondernemingen betrekking zou hebben op 450.000 KMO's en 2 miljoen jobs op jaarbasis. Kolossale cijfers, en toch beschouwt slechts 25% van de kandidaat ondernemers een overname als een springplank naar het ondernemerschap. Natuurlijk geeft de financiële inzet de doorslag, maar het potentieel is in stijgende lijn. De commissie heeft een reeks factoren geïdentificeerd, die het succes van een overname van een onderneming beïnvloeden. In de eerste plaats de omvang van de onderneming: in 59% van de gevallen wordt het feit een micro-onderneming te zijn, beschouwd als een zwak punt bij een overname, tegen 37% bij kleine en 16% bij middelgrote ondernemingen. De activiteitensector is ook belangrijk, waarbij de bouwsector, de horeca en de handel het overwicht hebben. De commissie merkt ook op dat uniek aandeelhouderschap een belemmering vormt in 56% van de gevallen, terwijl een associatie het risico doet dalen tot 36% en vennootschappen tot 13%. De ouderdom van de vennootschap, tot slot, speelt een grote rol in een beslissing tot overname. Ondernemingen die ouder zijn dan 10 jaar, gaan gepaard met een risico van 13%, tegen 62% voor de ondernemingen jonger dan 3 jaar. Er worden nog andere punten aangehaald, maar ik denk dat ik u het essentiële heb verteld. Buiten misschien nog het feit dat het Belgische fiscale systeem opnieuw met de vinger wordt gewezen als een belemmering voor overdracht. De fiscale neutraliteit van de overdracht van goederen/vennootschappen, de mogelijkheid om de waarde van een vennootschap fiscaal aan te passen na het overlijden van een oprichter, de maatregelen gericht op de aanmoediging van overnames door werknemers, of nog de fiscale stimulansen voor de herinvestering van winsten uit de verkoop in een niet-beursgenoteerde onderneming, worden aangeduid als zeer belangrijke negatieve factoren.

Psychologische obstakels zijn ook zeer belangrijk. Een overname, een overdracht, heeft vaak te maken met ontmoetingen, met feeling, met zin. Vandaag weet het merendeel

van de ondervraagde ondernemers niet wat zij moeten doen, bij wie zij moeten zijn of beseffen ze niet dat het om een lang proces gaat van gemiddeld 3 jaar. Bovendien hebben zij daarbij een professionele voorbereiding nodig, met name wat betreft de bepaling van de overlatingswaarde van de onderneming en de financiering van de overname. Bovendien kunnen veel ondernemers zich moeilijk een overdracht inbeelden buiten de familie of de werknemers die er al zijn. Meer dan de helft van de ondernemers ouder dan 50 jaar hebben nog nooit iets ondernomen voor de overdracht.

Tot slot kunnen we niet ontkennen dat er financiële obstakels zijn. Kandidaat-ondernemers hebben een gebrek aan eigen middelen. De duur van kredieten voor een overname van aandelen is niet altijd aangepast. En voor de overdracht van ondernemingen is er een gebrek aan steunmiddelen, vooral voor de kleine ondernemingen.

Obstakels zijn er om te worden overwonnen. En de zin en het lef om te ondernemen zijn niet aan iedereen gegeven. Dat zou ook niet mogelijk zijn. Ik vertel u dat allemaal om te zeggen dat een overdracht van een onderneming vandaag een wonderbaarlijk avontuur is, als ze goed wordt begeleid. Daarbij denk ik natuurlijk ook aan de onmisbare bijdrage van een bekwaam bedrijfsrevisor. Dat avontuur is niet aan iedereen gegeven, maar het moet met de juiste dosis enthousiasme en verstand worden aangegaan.

Sabine LARUELLE

Federaal Minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw
Brussel, 23 oktober 2013